

Bérczy József

A PUMIKUTYA, A FIÚ ÉS A VARÁZSLAT

A varázslatban Edvard Munch festményének, a Madonnának a színei.

*Vers Elisabeth Bernströmhöz
Olvasd a jegyzetet is*

A Hűség maga
ágyadnak szélén. Éberem.
Nem érti, testedet mi érte?

Érzi csak, hogy bénán is
sorsának vagy a része.

Szemében a magyar múlt-
messze-messze puszták nézése...

.....

Nézlek én is. Szememben
esték – egy kunsági nyár,
mikor a szalmakunyhó vackán
a fiú, aki voltam,
megálmodja a képed.

S egyszer útra kel. Fel, Északnak.
Megy. Meglelni téged.

.....

De most Te jöttél meg!

Keresed a helyet,
hol az álomképed született.

A kunyhót. A gyöngyjércéket.
A sündörgő kiskutyát.
Illatát a búzakévének.

Gondolat röpíti
kerekes széked.

S KISZÁLLSZ BELŐLE!

Táncolsz a búzatarlón-
Színfalad kukoricás zöldje.

A tarló
sárga zsarátja ruhád.
Átsüt rajta melled két halma,

a völgye,

és a hunyt szemhéjakon,
mint okkerbarna árnyék: a VÁGY.

Zilált fekete
hajad felett a NAPLEMENTE
korallvöröse: a Glóriád!

Míg rózsaszíne
rúzsodnak színe:
A halványrózsa – a szád.

S ép vagy! Varázsosan szép.
Ifjúkor. AFRODÍTE.

Svedala, Svédország
Szent György-hegy, Magyarország.
2010 júniusa–2011 augusztusa.

Jegyzet:

E. svéd családi neve BERNSTRÖM, itt borostyánárnak fordítva. A borostyán a borostyánkő jelentésében. Az ár lehetne sebes folyam, vagy áradat. Az s betű pedig, az Elisabethben, z-nek ejtendő.

Az ismerkedés németül, bár lehetett volna norvég nyelven, 1963. december 29. véletlen estelén, Oslóban, a Studentkroában, a diákmulatóban, álljon itt, még egyszer:

Hogy hívnak, Álom?

A nő a kékben: Megmondom, mikor felébredtél.

A férfi: Soha éberebb.

A nő: Ébren hát és álmodsz? Jutalom jár érte.

A férfi: Akkor?

Akkor az ábécéből az E. Nagybetű!

A név családi része, ha kérded:

Borostyánár.

S a te neved, idegen?

Most mondtad: Idegen.

Izgalmas név.

A tied meg szép,

Borostyánár.

S maradtak ezek a nevek. Jó ideig. Azért, hogy később is visszatérjenek.

*A pumikutya, a Hűség, Borostyánárhoz húzott mindig.
Odahúz ma is.*

És Borostyánár: BÉNA. Teljesen, a VII. nyakcsigolya magasától lefele. Nem is tolószékben, de villanytöltéses kerekben ül. A balsors, Márai szerint, nem is véletlenül vagy váratlanul csap le: Mi magunk tárunk ki neki ajtót, ablakot. Így nyugtatjuk magunkat. Máraival, aki ismerte az embereket.

És a béna Borostyánár kezei, hát a kezei... A fej viszont csoda. Emlékezni, emlékeztetni. S hálásnak lenni figyelemért, kedvességért. Egy új érzéssel az apró dolgok, történések iránt. Részt venni, még inkább. Eme vers kromatikájában nagyon is, például.

Meg adni, viszonzni! A hozzá írt versért kérte, hogy cserébe, hadd olvasson fel Márai Sirály című regényéből, hangosan, már amennyire hangosan a bémult izmok engedik. Mégpedig azt a költői vagy filozófiai elmfuttatást a Csókról. Olykor a mondatokat kétszer olvassa. S olyan tisztán, szépen. Ó, igen, öröme tellett volna a nagy Magányosnak, Márainak e született svéd nő magyar kiejtésében. Kinek beszéde is a Halotti beszéd élő cáfolata.

A kisfiú nyarai a Nagykunságon teltek, Pusztahék mellett. Anyai nagyapjának, Méhész Jánosnak volt ott három kateszteri hold földje. Váltakozva búza, kukorica és egy zsebkendőnyi csücskén: Görög- és Sárgadinnye! 1956 után tagosítva. Kiszajátítva. De akkor már nem élt a honvéd, ki végig csinálta azt az első háborút és állt Doberdónál.

A nagykunsági nyár, melyre a vers utal, az 1950-es. A tízéves fiú sokat álmodozott akkor. És ez a nyár az utolsó azon a varázsvidéken. Talán onnan az éles emlék. A Királylány persze tengeren túl, mint a mesékben. Más a nyelve, paplanos az ágya. (Borostyánár akkor valójában hatéves. Nemsokára kezdi az iskolát Stockholmban.)

S állt a szalmatetős kunyhó, akácdorongokból tákolva, félig földben, az alföldi nyár hevében. Benn két, szalmával bélelt vacokkal. A vacok alatt kotló gyöngycsibékkel. Ott éjszákáztak jércekorukig. A kislibák is ott, mikor még a pelyhes korban. Külön kosárban. Persze.

A gyermekkor Csöpi kutyája erdélyi kopó, pumi is benne.
Kedves, sündörgő.

A búzakéve illata óhatatlanul Márai Sándor egyik Manhattani szonettjét, a VII.-et kéri társképnek. Kedvese hasát magyar búzakévéhez hasonlítja a Költő. Ott áll: „A hasad, mint a magyar búzakéve / – A jószagú, a jóízű, a dús –”. Borostyánár életének része lett ez a szonett. Lásd a Márai-szvit harmadik tételét.

A varázs kaleidoszkópján át a színek sokát hozza a vers. A búzatarlón táncoló nő színei a naplementében, de főleg a kép: „Zilált fekete hajad felett a naplemente korallvöröse: A Glóriád” rájátszás a norvég Edvard Munch (1863–1944) festményére, a Madonnára. A festménynek több változata van. Itt az elsőről a szó, 1894-ből. Az örök nő képe Munché, a magát önzetlenül, szerelemből kitaró érzéki nőé. A Mária-mítosz is benne. A kép: A NŐ: Kibontott széthulló szénfekete haj, felette vörös glória, Szűz Mária aranyos glóriája vörösben. Ez a szín egyszerre jelenti a szenvedélyt és a fájdalmat. A meztelen test torzója szalmasárgára festve. A hunyt szemhéjon és a festmény perifériáján barnába hajló okker. A száj, mellbimbók, köldök halvány, lányos rózsaszínben kiemelve. A színpal: A zöld kukoricás önkényesen odagondolva a költeményben. Munch, ugye, rámat is festett Madonnája köré, de azt vörösből.

S a fiú majdani diákszobája falát Oslóban Márai Sándor arcképe és Picasso egy tusrajz plakátján túl épp a vörös glóriás Madonna albumból kivágott színes nyomata díszíti, mikor Borostyánár oda belép 1964. január 3-án este. A falilámpa világában szemléli a képet. Lásd a Márai-szvit negyedik tételét.

Afrodite a Szerelem istennője a görög mitológiában. A neve odakölcönözve Borostyánárnak. Először 1964-ben, megírva a Márai-szvit negyedik tételében. Majd ugyanazon év nyarán Gotland szigetén, hol a húszéves Borostyánár kilép a Balti-tenger hullámaiból, testén szál ruha nélkül, ki a néptelen öböl partjára, és mondhatni, hitelesen alakítja Afrodite szerepét. Lásd erről a Márai-szvit első tételét.